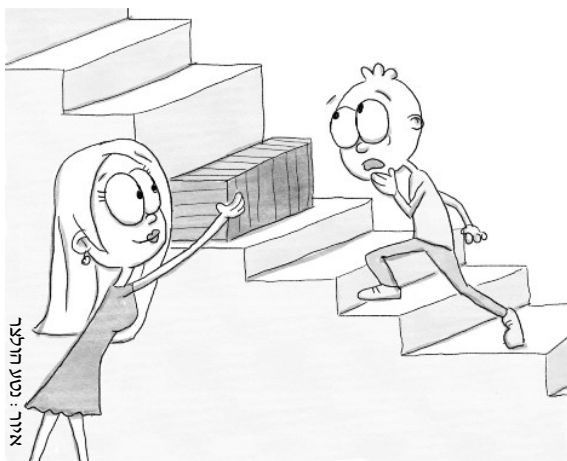

הגמשה וגיוון של ארגון הלימודים

בית הספר המאפשר

ארגון לימודים גמיש ומגוון
מאפשר למורים לממש את
מקצועיותם בהוראה,
ומאפשר לתלמידים להתפתח
מתלות לעצמאות, בלמידה.

מתלות לעצמאות

הנחות יסוד הן שהתלמידים מוכשרים ללמוד, המורים להורות ותוכניות לימודים יש בשפע.
צוואר הבקבוק הוא בארגון הלימודים, הכופה אחדות בירוקרטית על פני מורכבות פדגוגית,
ומונע מהמורים והתלמידים לבטא את יכולותיהם ולשכלל אותן.

לשכלל את יכולותיהם:

שכל: כישורי תבונה כך שיבינו את העולם ואת עצמם : מיומנויות שכליות,
שפתיות, מתמטיות, ומיומנויות למידה וחקר.

רצון: כישורי בחירה כך שישלטו בהבנתם: מיומנויות רגשיות, חברתיות, ניהול
פעולות וקבלת החלטות.

גוף: כישורי פעולה כך שיממשו את בחירתם: מיומנויות מוטוריות, חישה
ותחושה, מלאכות ואומנויות.

לשבור את מערכת השעות

הגמשה וגיוון של

"הכיתה": הקבוצה החברתית והקבוצה הלומדת

"השיעור": יחידות הזמן והמרחב

"המורה": תפקידי התלמידים והמורים

"המקצוע": התכנים הנלמדים וארגון ההוראה

היקף היישום גמיש: רכיב אחד או יותר, בשכבה אחת או יותר, בסמסטר אחד או יותר, בהתאמה לרצון וליכולות של בית הספר

דוגמאות (לפי יחידות במערכת השעות):

1. שעת קבוצה: חצי שעה למחנכת עם מחצית הכיתה, פעמיים עד שלוש בשבוע.
2. בוקר טוב וצהרים טובים: 10-15 דקות בפתחת יום ובסופו, מפגש המחנכת עם כיתה.
3. רצועת בחירה: נושא לבחירת התלמידים מתוך היצע שמכינות המורות:
 - קורס העשרה לסמסטר בקבוצות דו-שכבתיות (למשל, 8 נושאים ל-6 כיתות ה'-ו').
 - תכני העמקה מתוך תוכנית לימודים: כגון חלוקת השכבה בשיעור מדע לפי נושאי עניין.
 - נושאי חקר: שעת חקר שכבתית שבה התלמידים בוחרים בצוות, במורה מלווה ובנושא.
4. סדנת למידה: שעה של למידה עצמית (תרגול, העמקה או העשרה), לבחירת התלמיד.
5. למידה עצמית: פירוק יחידות ההוראה:
 - סולמות ושלבים: שילוב הקניה במליאה, תרגול בצוותים הטרוגנים, והתקדמות אישית.
 - פירוק לינארי: תלמיד (או צוות) מתקדם לפי יכולתו. הקניה וליווי אישיים בלבד.
 - פירוק לרוחב: הקניה במליאה, תרגול והעמקה בצוותים, סיכום במליאה.
6. פרחי הוראה: תלמידים מכיתות גבוהות משמשים חונכים (עוזרי מורה) בכיתות הנמוכות.
7. גיוון משך השיעורים: חצי שעה לשיעורי הקניה, שעה ויותר לשיעורי התנסות ויצירה.

שלבי יישום בבית הספר

הנהלת בית הספר: השלב ההצהרתי

1. פדגוגיה פרוגרסיבית, הסומכת על המורים והתלמידים
2. מנהיגות סוחפת מורים והורים, המתקשים לוותר על שליטה
3. ניהול של ארגון מגוון, תנועתי, תזזיתי ומשתנה

מערכת השעות: השלב היישומי

1. הצבת התניות היוזמה בעדיפות ראשונה בעת תכנון המערכת
2. מיצוי יצירתי של המשאבים: שעות תקן, זמן למידה ומרחבי לימוד
3. בחירה במינימום מתוך המתנ"ה, כדי לאפשר תוספות

צוות המורות והמורים: ליווי ההפעלה

1. התחלה בשיבוץ היישומים במערכת, והשתלמות המורים בתנועה
2. התאמת היישומים ליכולות ולרצונות של המורות והמורים
3. הגדרת צוותי מו"פ של מורים והקדשת זמן לעבודתם
4. ליווי אישי וצוותי של המורות והמורים ומענה לקשיים ולהתנגדויות

הערכה

ההערכה נעשית באמצעות היקף היישום של כל מיומנות. למשל, אם נבקש לאפשר לתלמידים לבחור, ולתרגל אותם בבחירה, נבחן את מספר ההזדמנויות לבחירה המוטמעות במערכת השעות, ואת היקף הבחירה שהמורים אכן מאפשרים ומלווים בפועל.

היוזמה פותחה בידי דר' גיל גרטל, במסגרת חממו"פ, אגף מו"פ ניסויים ויזמות במשרד החינוך. הופעלה ונוסתה משנת 2019 בבית הספר בן גוריון בגבעתיים, בהובלת כרמית גלעדי, מנהלת, וטלי ויסמן, סגנית.

בשנת 2021 הצטרף ליוזמה בית ספר ממלכתי א' בהוד השרון, בהובלת מירב פז-מודן, מנהלת, ומאיה גרנט, רכזת פדגוגית.